

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Gf.III.30.115/2022/6.

A felperes:

felperes Kft. (felperes székhelye)

A felperes meghatalmazott jogi képviselője:

Metzinger Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Metzinger Péter ügyvéd, ügyvédi iroda címe)

Az alperesek:

I. rendű alperes: I. r. alperes neve (I. r. alperes címe)

II. rendű alperes: II. r. alperes Kft. (II. r. alperes székhelye)

Az alperesek meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Bodolay Ádám egyéni ügyvéd (ügyvéd címe)

A per tárgya:

Vételár visszakövetelése

Az elsőfokú bíróság neve és megfellebbezett határozatának a száma:

Szolnoki Törvényszék 6.P.20.538/2020/115.

A fellebbező felek és a fellebbezés sorszáma:

Az I. és II. rendű alperesek, 6.P.20.538/2020/119.

Í T É L E T

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezését részben megváltoztatja és mellőzi a II. rendű alperes 99 060 000 (kilencvenkilencmillió-hatvanezer) forint és ennek ott meghatározott kamatában, valamint elsőfokú perköltségben való marasztalását azzal, hogy a II. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetet elutasítja, továbbá az I. rendű alperes törvényes késedelmi kamatfizetési kötelezettségének kezdő időpontját 2020. augusztus 26. napjára módosítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a II. rendű alperesnek 5 000 000 (ötmillió) forint első- és másodfokú eljárási költséget.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 2 000 000 (kettőmillió) forint másodfokú eljárási költséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S

A tényállás

[1] A perbeli erdőművelési ágú ingatlanok természetben település neve külterületén, árterületi részen találhatók az alábbi ingatlan-nyilvántartási megjelölések szerint:

- település neve, külterület hrsz1/2 hrsz. 30/B megjelöléssel nyilvántartott 4,96 ha nemesnyár,
- település neve, külterület hrsz1/2 hrsz-ú ingatlanon, 30/D megjelöléssel nyilvántartott 7,39 ha nemesnyár,

- település neve, külterület hrsz2/27 hrsz-ú, 31/A megjelöléssel nyilvántartott 20,32 ha nemesnyár,

- település neve, külterület hrsz2/47 hrsz-ú, 31/P (korábban L) megjelölésű 3,5 ha nemesnyár.

[2] A földterületek tulajdonosa korábban személy1 volt, aki 2017. év végén értékesíteni kívánta a területeket, és a rajtuk található lábon álló faállományt. A földterületek (erdők) erdőgazdálkodásra jogosult haszonbérője személy2 ...városi lakos volt, akinek erdőgazdálkodási joga 2032. november 12. napjáig állt fenn. Az erdőgazdálkodó a korábbi tulajdonossal kötött haszonbérleti szerződést. A perbeli faállománnyal az erdőgazdálkodó volt jogosult rendelkezni. személy2 meghatalmazottja, személy3 további meghatalmazást adott szóban 2017. őszén személy4nak, hogy működjön közre 20 hektár, majd későbbi megbízás szerint 36 hektár lábon álló faállomány értékesítésében.

[3] személy4, személy5 révén került kapcsolatba a felperesi kft.-vel. A felperes fakitermeléssel foglalkozik, a kivágott fát pedig feldolgozza. A cégnek tárolásra is alkalmas fafeldolgozó telephelye van város neve, emellett erdőgazdálkodási tevékenységet, fatermesztést is folytat.

[4] személy5 2017. év végén, majd a műveleti lapok birtokában 2018. januárjában is megtekintette a 9000 m³-es mennyiségűre becsült faállományt, melynek vételére 80 000 000 forintos árajánlatot közölt személy4ral.

[5] személy2 erdőgazdálkodó és a korábbi tulajdonosok egyidejűleg kívánták értékesíteni a lábon álló faállományt, és az annak alapját képező földterületeket.

[6] Az I. rendű alperes fakitermeléssel foglalkozik, és erre a célra alakult meg 2020-ban a II. rendű alperes is, az I. rendű alperes többségi befolyásával. Az I. rendű alperes és személy4 személy6 szakirányító erdészről előzetesen kikérte az üzemtervet, abban pontosan rögzített a faállomány. Az erdész 2018-ban személy2, illetőleg személy3 megbízásából fakitermelési engedélyt is kért a perbeli területre. Az engedély megadása után kiállította a műveleti lapokat, azokat bemutatta a felperes alkalmazottjának is.

[7] Az Erdőforgalmi törvény értelmében, amennyiben az erdőgazdálkodó kitermelésre értékesít fát, újratelepítési kötelezettség terheli. személy2 azonban nem kívánta ezt a kötelezettséget felvállalni, hanem olyan módon kívánta eladni a faállományt, hogy biztosítékot kapjon, mentesül az újratelepítés költsége alól. A felperes sem kívánt foglalkozni az általa megvásárolt fa újratelepítésével. A perbeli faállományt a város2-i székhelyű B... Kft. kívánta megvásárolni, azonban nem volt elegendő tőkéje a kifizetéshez, ezért vonták be vevő II-ként a felperest. személy1 szabályosan, kifüggesztés útján hirdette az ingatlanokat eladásra, erre a hirdetésre jelentkezett együttesen az I. rendű alperes és személy4, akik akkor még személyes jó kapcsolatban voltak. A vételárat úgy tudták kifizetni, hogy a faállományra egy külön vásárlót vontak be, a felperest.

[8] Az ingatlanok tulajdonosa, személy² erdőgazdálkodó, valamint az I. rendű alperes, mint ingatlan vevő és személy⁴, mint faállomány vevő között város², 2017. december 12. napján adásvételi előszerződés jött létre, lábon álló erdőre vonatkozóan.

Az előszerződés értelmében az ingatlantulajdonos eladja a perbeli ingatlanokat az I. rendű alperesnek 50 000 000 forint vételárért, aki kizárólagosan megszerzi azok tulajdonjogát. személy² erdőgazdálkodó – mint rendelkezésre jogosult – eladóként egyidejűleg értékesítette a perbeli területeken álló faállományt, személy⁴ vevőnek, a területek pontos megjelölésével, 57 500 000 forintért. Rögzítették, hogy személy⁴ faállomány vevő több feltételhez kötötte a vételár kifizetését. A vételár teljesítése érdekében személy² vállalta, hogy 2018. december 31. napjával megszünteti az erdő használati jogosultságát, és biztosítja vágási engedély kibocsátását a II.3. pontban megjelöltek szerint. személy⁴ kettő részletben vállalta a vételár kifizetését azzal, hogy a szerződés II.3. pontjában meghatározott feltételek teljesülése esetén három napon belül 50 000 000 forintot átutal dr. ügyvéd¹ ügyvéd, személy² jogi képviselője megjelölt számlájára; a fennmaradó 7 500 000 forint vételár kifizetése a további vágási engedélyek benyújtását követő 24. napon esedékes ugyancsak banki átutalással. Az előszerződés a Földforgalmi törvény vonatkozó rendelkezése szerint joghatás kiváltására még nem volt alkalmas, ezért az előszerződést szerkesztő, dr. ügyvéd² ügyvéd 2018. január 24. napján külön-külön adásvételi szerződéseket szerkesztett a faállomány, illetőleg a külterületi ingatlanok eladásáról.

[9] A lábon álló faállomány értékesítésére vonatkozó, város², 2018. január 24-i keltű végleges adásvételi szerződésben félként szerepeltek személy² erdőgazdálkodó eladóként, míg a B... Kft. vevőként és a felperes felé további eladóként, továbbá a felperes „vevő II”-ként.

[10] A szerződés 1. pontja értelmében személy² erdőgazdálkodó eladta az ott pontosan meghatározott területekről a lábon álló faállományt 50 000 000 forint vételárért, a B... Kft. vevőnek, erdészeti szakember által is megtekintett állapotban. A 2. pontban kikötött vételár kifizetése az eladó felé áfamentes.

[11] A szerződés 3. pontja tartalmazza a vételár megfizetését, ennek körében egy engedményezési megállapodást. Ennek értelmében a B... Kft. eladóként értékesíti a felperesnek az általa személy²től megvásárolt faállományt 78 000 000 forint + áfa vételárért. A felperes vevőként négy konjunktív feltétel teljesülését követő három napon belül vállalta a vételár kifizetését, oly módon, hogy abból 50 000 000 forint személy² erdőgazdálkodónak, a fennmaradó 28 000 000 forint + áfa a B... Kft-nek kerül kifizetésre, banki átutalással, ugyanis a B... Kft. a teljes vételárból közvetlenül engedményezett személy² javára 50 000 000 forint vételárra való jogosultságot.

A 3. pont tartalmazza, hogy a felperes a faállomány kitermelését a teljes vételár megfizetését követően jogosult megkezdeni, addig személy² eladó a lábon álló faállomány tulajdonjogát fenntartja. A 4. pont szerint a felperes a teljes vételár megfizetésével egyidejűleg kerül az ingók birtokába, attól fogva jogosult a hasznok szedésére és a terhek viselésére. személy² erdőgazdálkodó köteles a faállomány kivágásának megkezdéséig gondoskodni annak rendeltetésszerű, kíméletes használatáról, ellenkező esetben az értékcsökkenésért felelősséggel tartozik. Ugyancsak a 4. pont rögzítette, hogy a felperes a faállományt

legkésőbb 2019. december 31-ig termelheti ki, annak minden költsége az ő terhére esik, azzal, hogy újratelepítésre, rekultivációra nem köteles.

[12] Az adásvételi szerződéshez kapcsolódik két kötelezettségvállaló nyilatkozat. Az I. rendű alperes nem volt részese a 2018. január 24-i keltű szerződésnek, de mint az érintett ingatlanok tulajdoni várományosa ugyanezen a napon írásban, tanúk által hitelesítve az alábbi nyilatkozatot tette:

„1. Kijelentem, hogy tudomással bírok arról, hogy az alábbi földterületeken a lábon álló faállományt külön szerződéssel a felperes Kft. (felperes székhelye, cégj.sz.: felperes cg. száma, adószám: felperes adószáma, képviseli: a mindenkori ügyvezető) megvásárolta:

- település neve 31/A erdőrészlet teljes területe: 30,72 ha, ebből vágásra beadva: 20,32 ha
- település neve 31/L erdőrészlet teljes területe: 5,73 ha, ebből vágásra beadva: 3,50 ha
- település neve 30/B erdőrészlet teljes területe: 8,48 ha, ebből vágásra beadva: 4,96 ha
- település neve 30/D erdőrészlet teljes területe: 13,09 ha, ebből vágásra beadva: 7,39 ha (ez összesen: 36,17 ha vágásra tervezett erdő)

2. Jelen nyilatkozatom útján kijelentem, hogy tisztában vagyok azzal, hogy a felperes Kft. a szerződéses faállományt 2018-ban nem tudja letermelni, mire tekintettel szükséges, hogy az illetékes hatóságok 2019-ben is vágási engedélyt adjanak ki a területekre. A fenti időszakban várhatóan én leszek az ingatlanok tulajdonosa, az ingatlanszerzési eljárás erre vonatkozóan folyamatban van. Szavatolom, hogy a fenti területek mindenkori tulajdonosánál (ill. erdőgazdálkodójánál, haszonbérletjénél stb.) közben járok annak érdekében, hogy a felperes Kft. a fenti területekről az őt megillető faállomány fennmaradó részét 2019-ben jogszerűen és zavartalanul letermelhesse. Tudomásul veszem, hogy köteles vagyok a faállományért kifizetett vételár azon arányos részét a felperes Kft.-nek visszatéríteni, amely azon famennyiségre esik, amit a felperes Kft. 2019-ben – neki fel nem róható módon – nem tud letermelni; e pénzösszeg visszatérítésén túl az eladók kötelesek a felperes Kft.-nek az elmaradt kitermeléssel kapcsolatos költségeit és kárait megtéríteni.

Szavatolom, hogy a felperes Kft. zavartalanul letermelheti a faállományt az arra vonatkozó adásvételi szerződés rendelkezései szerint.” (keresetlevél F/18. számú melléklet)

[13] Egy korábbi, 2018. január 19-i keltű – I. rendű alperes által is aláírt – kötelezettségvállaló nyilatkozatban a személy1, mint még ingatlantulajdonos képviselőjében személy7 és személy2 képviselőjében személy4 kinyilvánították, hogy a felperes jogosult a faállományt kitermelni és a kivágással azon tulajdonjogot szerez. Együttesen vállalták, amennyiben a felperes 2018-ban nem tudja a fát kitermelni, a vágási engedély beszerzésében jóhiszeműen közreműködnek.

[14] A felperes a fakitermelést 2019. év második félévében tervezte elvégezni.

[15] Az Erdészeti Hatóság (járási hivatal neve Járási Hivatala) a 2019. július 2-án kelt határozatában – az I. rendű alperes kérelmére – megtiltotta személy2nek a perbeli területek 2019. évre áthúzódó véghasználatát, ami fakitermelési tilalmat jelentett. Az Erdészeti Hatóság az Evt. 68. § a) pontja alapján döntött, határozatát fellebbezésre tekintet nélkül azonnal végrehajthatóvá nyilvánította. A határozat indokolásából kitűnik, hogy ingatlantulajdonosként I. rendű alperes kérelmezte a fakitermelések végrehajtásának megtiltását. A rendelkezés azon alapult, hogy az erdőgazdálkodó nyilvántartásba vételét megalapozó szerződés felmondásának folyamatban létéről az erdészeti hatóság értesült. A határozat ellen jogorvoslással nem éltek.

[16] Az illetékes kormányhivatal egy további, 2019. július 3-i határozatával személy2t, mint erdőgazdálkodót törölte az erdőgazdálkodói nyilvántartásból. A határozat tartalmazza az érintett erdőterületek megjelölését, melyek között a perbeliek is szerepelnek. A határozat indokolásából kitűnik, személy2 fordult törlési kérelemmel a hatósághoz arra hivatkozással, hogy az érintett földrészletekre szóló, azok jelenlegi tulajdonosával fennálló haszonbérleti szerződést közös megegyezéssel felbontották. Az ingatlanok tulajdonosa ekkor már I. rendű alperes volt, aki szintén értesítést kapott a határozatról.

[17] A 2020. február 10-én létesített II. rendű alperesi kft. tagja a perben nem álló személy8 ügyvezető, továbbá I. rendű alperes minősített többségű befolyást biztosító szavazati joggal. Az I. rendű alperes 2020. május 12-én kelt erdőhaszonbérleti szerződéssel adta haszonbérbe a II. rendű alperesi kft. részére többek közt a perrel is érintett ingatlanokat, a szerződés 2034. május 12-ig határozott időtartamra jött létre, az ingatlanok éves haszonbérleti díját a felek 6 600 000 forintban határozták meg.

[18] Az I. rendű alperes 2020. tavaszán eladásra meghirdetett 70 hektár erdőterületet, település neven, az internetes oldal neve internetes oldalon, 155 000 000 forintért. Ebbe a perbeli területek is beletartoznak.

[19] Az ingatlanokon az illetékes kormányhivatal 2020. szeptember 11-i végzéséből következően 2020. június 23-án szerzett végleges erdőgazdálkodói jogot – nyilvántartásba vétellel – a II. rendű alperes (19. számú beadvány mellékletei).

[20] A felperes 2021. őszén ismeretlen tettes ellen feljelentést tett a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányságon a perbeli faállomány „eltulajdonítása” miatt, a nyomozati eljárás folyamatban van, ott I. rendű alperest tanúként hallgatták meg.

A felperes keresete, alperesek ellenkérelme

[21] A felperes módosított – II. rendű alperesre is kiterjesztett – keresetében elsődlegesen kérte annak megállapítását az alperesekkel szemben, hogy a keresetlevele II. részében az 5.1. pont alatt megjelölt négy ingatlanon fellelhető nemes nyár faállomány tulajdonjoga őt illeti meg, és tiltsa el a bíróság az alpereseket attól, hogy az itt megjelölt

faállománnyal, közvetve, vagy közvetlenül rendelkezzenek, azt értékesítsék, megterheljék, kivágják, vagy azok birtokát harmadik személynek átadják, vagy kivágásra átengedjék.

[22] Másodlagos keresete arra irányult, hogy a törvényszék kötelezze az alpereseket egyetemlegesen 99 060 000 forint tőke, és annak 2019. július 3-tól a kifizetésig terjedő időre számított törvényes késedelmi kamatai megfizetésére. Pernyertessége esetén kötelezze az alpereseket egyetemlegesen a költségfelszámításban érvényesített perköltsége megfizetésére is.

[23] Érvényesíteni kívánt jogként, megállapítás iránti kereseti kérelmét a Ptk. 5:13. § (1) és (3) bekezdéseire, eljárásjogilag a Pp. 172. § (3) bekezdésére alapította. Hangsúlyozta, az alperesek sem termelhetik ki a faanyagot anélkül, hogy a perbeli erdőrészletek vonatkozásában bármely alperes erdőgazdálkodóként nyilvántartásba vetetné magát és a szükséges engedélyt megkérné. Utalt arra, hogy nincs lehetősége az alperesektől jognyilatkozat pótlását kérni, mivel eljárásuk rendeltetésellenes amiatt, hogy erdőgazdálkodóként nem jelentkezik be. A kért megállapítási kereset az alperesekkel szembeni jogainak megóvásához szükséges. Az alperesek a faállomány tekintetében csak részben hajlandók tulajdonjogát elismerni. Alperesek értékesíteni kívánják azt, elvonva ezzel a tulajdonjogi igénye tárgyát.

[24] Másodlagos kereseti kérelme jogcímét a Ptk. 6:142. §-ára, a 6:154. § (1) bekezdésére, továbbá a 6:579. § (1) bekezdéseire alapította. Álláspontja szerint az alperesek azért tartoznak a vételár visszafizetésével, mert megszegték a vele kötött megállapodást, fizetési késedelembe estek, nem teljesítették azon kötelezettséget, hogy megtérítsék számára a ki nem termelt faállomány értékét. A felperes ilyen módon a lábon állóként megvásárolt faállományért fizetett 99 060 000 forint vételárat kívánta visszakövetelni.

[25] Ha a perben az kerül megállapításra, hogy az I. rendű alperessel nem jött létre szerződéses jogviszony, a követelt összegre kártérítés jogcímén, a Ptk. 6:519. §-a alapján tartott igényt. Állítása szerint az alperesek azzal okoztak kárt számára, hogy jogellenesen megakadályozták az általa megvásárolt faállomány kitermelését, annak birtokbavételét, a tulajdonjog megszerzését. Az alperesek azzal gazdagodtak, hogy megakadályozták a faállomány felperesi birtokbavételét, ezért jogalap nélküli gazdagodás címén is kötelezhetők a követelt összeg megfizetésére.

[26] A felperes kereseti tényállításként előadta, személy4 megkeresése alapján kötött szerződést az I. rendű alperessel és a perben nem álló ingatlantulajdonossal, valamint az erdőgazdálkodóval. Összesen 36,17 hektár, lábon álló, vágható nemesnyár állományt vásárolt. A szerződéssel érvényes jogcímet szerzett arra, hogy az annak tárgyát képező faállományt letermelje, és mint ingóságot birtokba vegye. A kitermelhetőséget a keresetlevélhez mellélt, művelési lapokkal, míg az érintett területek elhelyezkedését a csatolt légi felvételekkel és térképekkel igazolta. A szerződés szerint 2019. december 31-ig termelhette ki a faállományt a saját költségén, rekultivációs kötelezettség nélkül. A szerződést a terület korábbi tulajdonosa is (képviselője útján) aláírta.

[27] Az I. rendű alperes külön nyilatkozattal kifejezetten tudomásul vette a faállományra vonatkozó felperesi igényt és jogokat, egyben szavatolta a kitermelés

biztosítását. Megkapta a kitermeléshez szükséges műveleti lapokat, azok birtokában a vágás megkezdhető volt, ezt 2019. nyarára tervezte. A kitermelést azonban meghiúsította, hogy az Erdészeti Hatóság a 2019-re áthúzódó végfelhasználást megtiltotta. Az erdészeti hatóság az I. rendű alperes értesítése alapján járt el, és ezáltal hiúsult meg a kitermelés. Felperes kérte figyelembe venni, hogy a pert megelőző tárgyalások során az I. rendű alperes elismerte, hogy a peresített faállományból 27,85 hektár tulajdonjoga megilleti, és csak ezt meghaladóan vitatta a tulajdoni igényt.

[28] Felhívta a figyelmet, hogy az I. rendű alperes kifejezett kérelme alapján tiltotta meg az Erdőhatóság a 2019-re átnyúló kitermelést, az I. rendű alperes ezen eljárása rosszhiszemű volt.

[29] Elsődleges keresete körében kifejtette, hogy a Ptk. 6:215. §-a alapján adásvétellel érvényes jogcímet szerzett, tulajdoni igénye keletkezett mindkét alperessel szemben, és jogosulttá vált a kitermelésre.

Felperes kitért arra is, miután I. rendű alperes megvásárolta az alapul fekvő földek tulajdonjogát, közöttük közös tulajdon jött létre, a Ptk. 5:73. §-a alapján.

Az I. rendű alperes nem rendeltetésszerűen gyakorolta a tulajdonjogát azzal, hogy az őt megillető vágás lehetőségét megszüntette.

Hangsúlyozta, I. rendű alperes eljárása ellentétes a 2018. január 24-i kötelezettség-vállalással.

[30] Szerződéses kötelmi jogviszony hiányában az alperesek kártérítés jogcímén vagy jogalap nélküli gazdagodásuk miatt is marasztalhatók.

[31] Megjegyezte még, perbeli igényeit nem tudja érvényesíteni közvetlenül a faállomány eladójával, vagy az erdőgazdálkodóval szemben, mert ők a maguk részéről a szerződést teljesítették. Az ingó-adásvételi szerződést kizárólag az alperesek hiúsították meg.

[32] Az alperesek ellenkérelmükben a kereseti kérelmek elutasítását és a felperes perköltségükben történő marasztalását kérték.

[33] Alperesi álláspont szerint a felperes nem élhet a faállomány tulajdonjoga tekintetében megállapítási keresettel. A felperes, mint jogi személy a Földforgalmi törvény vonatkozó pontja értelmében a faállomány alatti ingatlanok tulajdonjogát nem szerezheti meg, külön a faállományon pedig azért nem szerezhetsen tulajdonjogot, mert az az ingatlan alkotórésze. A felperes nem vásárolt az alperesektől sem ingatlant, sem ingóságot.

[34] A faállomány, mint ingó dolog tekintetében a tulajdonszerzés akkor következik be, ha a vevő azt kitermelteti, és elszállítja. A tulajdonjog megszerzéséhez tehát le kell termelnie a kérdéses fa mennyiséget. Az I. rendű alperes előadta, ő 2017.12.12. napján kötött

ingatlan adásvételi szerződést személy¹nal az ott megjelölt ingatlanokra 50 000 000 forint vételár ellenében.

Tulajdonjoga ingatlan-nyilvántartási bejegyzésére a mezőgazdasági igazgatási szerv eljárása után 2018. szeptemberében került sor.

[35] A felperes faállomány-vételi szerződésében pontatlanul kerültek meghatározásra a famennyiségek. A település neve hrsz2/2027. hrsz. ingatlanon fekvő, 31/A. jelű erdőtag vonatkozásában a felperes nem 20,32 hektár, hanem csupán 12 hektár területen lévő famennyiségre köthetett szerződést. A további famennyiséget az I. rendű alperes adásvételi szerződéssel vette meg, az, mint az ingatlan alkotórésze került a tulajdonába.

[36] Alperesek álláspontja szerint felperest megtévesztették a lábon álló faállomány eladásával. Ezzel kapcsolatosan pénzbeli követelését a B... Kft.-vel vagy személy²vel szemben érvényesítheti.

Az I. rendű alperes utalt arra, hogy az általa kötött adásvételi szerződés értelmében személy² erdőgazdálkodó vállalta, hogy 2018. december 31. napjával megszünteti az erdőhasználati jogosultságát.

I. rendű alperes előadta, 2019. tavaszán tapasztalta, hogy az általa megvásárolt területeken jogtalan fakitermelés történik, ezért intézkedett az erdészeti hatóságnál személy² erdőgazdálkodói jogosultságának megszüntetése felől. A felperes perbeli szerződését tekintve a 31/A megjelölésű ingatlan esetében nagyobb mennyiségű faállomány került értékesítésre, mint az természetben lehetséges lett volna.

[37] Megalapozatlan a másodlagos, jogalap nélküli gazdagodás jogcímére alapított megtérítési kereset is. A felperes saját mulasztása miatt nem történt meg a megvásárolt faállomány kitermelése 2018. év végén vagy 2019. év elején. Az alperesek egyike sem állt szerződéses jogviszonyban a felperessel, ezért szerződésszegés jogcímén velük szemben semmilyen igényt nem érvényesíthet.

[38] Az I. rendű alperes hivatkozott arra is, hogy a felperesnek felajánlotta a területén erdőgazdálkodói jogosultság létesítését, amit a felperes nem fogadott el, ezért 2020-ban megalapításra került a II. rendű alperes annak érdekében, hogy a megvásárolt erdőterületeket az I. rendű alperes hasznosíthassa. A II. rendű alperes az alapítást követően csak azokon a területeken kezdte meg a fakitermelést, melyek a felperes által vásárolt fa-mennyiséget nem érintik.

Az elsőfokú bíróság ítélete

[39] Az elsőfokú bíróság ítéletével egyetemlegesen kötelezte az alpereseket, hogy fizessenek meg a felperesnek 15 nap alatt 99 060 000 forintot és ennek 2019. július 3. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatát. Rendelkezett továbbá

alperesek perköltségfizetési kötelezettségéről is, míg ezt meghaladóan a felperes keresetét – a tulajdonjog megállapítása tárgyában – elutasította. Ítélete jogi indokolásában abból indult ki, hogy a felperes a lábon álló faállomány vételére vonatkozó szerződéssel igazolta, hogy a terület korábbi erdőgazdálkodójától, mint rendelkezésre jogosult személytől – a B... Kft. közbeiktatásával – a faállományt megvásárolta. A felperes tulajdoni igényét megalapozza az is, hogy I. rendű alperes személyesen két alkalommal írásban kötelezettséget vállalt annak biztosítására, hogy a faállományt a felperes kitermelhesse. A bíróság annak tulajdonított jelentőséget, hogy a felperes nem a földterületek, hanem az azokon található lábon álló faállomány tulajdonjogát szerezte meg a szerződés útján, így az ingatlan tulajdonjoga és a faállomány, mint ingóság tulajdonjoga elvált egymástól.

[40] A Ptk. Ötödik Könyvhöz fűzött kommentárra hivatkozva a bíróság abból indult ki, hogy az élő fa ingó dolognak minősül, arra az ingóságokra vonatkozó tulajdonjogi szabályok vonatkoznak. Az adott erdőterületen álló faállomány az ingatlan vonatkozásában nem minősül alkotórésznek. A bíróság nem fogadta el azt az alperesi álláspontot, hogy a megvásárolt lábon álló faállomány csak a kivágását követően válik ingó dologgá. Ezt megelőzően is már adásvétel tárgyát képezhette, mint ingóság. A kitermelés útján történő birtokbavétel nélkül is megállapítható a felperesi tulajdonszerzés. A bíróság mindezek ellenére a tulajdonjog megállapítást a Pp. 172. § (3) bekezdés alapján nem találta teljesíthető keresetnek, mivel fennáll az alperesek marasztalásának lehetősége.

[41] Ezt a jogalap nélküli gazdagodásra alapított kereset alapján találta lehetségesnek. Külön kitért arra, hogy a szerződésszegésre alapított kártérítési igény azért nem helyes jogcím, mivel egyoldalú jognyilatkozat csak a jogszabályban meghatározott esetekben keletkeztet kötelmet, az I. rendű alperesi kötelezettségvállalás pedig nem tartozik ebbe a körbe. A bíróság megítélése szerint az I. rendű alperes felróható módon járt el, amikor megszüntette az eladó fél erdőhasználati jogosultságát a haszonbérleti szerződés felmondása révén. A II. rendű alperessel a teljes területre kötött új haszonbérleti szerződés miatt mindkét alperes közreműködött abban, hogy a felperes fakitermelését megakadályozzák. A tanúvallomásokra, valamint felperesi magánszakértő szakvéleményére alapítva a bíróság megállapította, hogy a 36,17 hektáron felmért famennyiség nettó piaci értéke 2018-ban 77 millió forint volt. A bizonyítékok alapján összecszerűségében megalapozottnak fogadta el a marasztalási keresetben megjelölt összeget, rögzítve, hogy ezzel az értékkel gazdagodtak jogalap nélkül felperes terhére az alperesek a kitermelés megakadályozása miatt.

Az alperesek fellebbezése és a felperes fellebbezési ellenkérelme

[42] Az ítélet ellen az alperesek terjesztettek elő fellebbezést, kérve annak megváltoztatását és a II. rendű alperes vonatkozásában a kereset teljes egészében történő elutasítását. Az I. rendű alperes esetében elsődlegesen a jogalap hiányára hivatkozással teljes elutasítást kértek, másodlagosan pedig részletes számszaki levezetés alapján a keresethez képest részbeni marasztalást, legfeljebb 20 962 034 forint erejéig. Az esetleges marasztalás esetén az összecszerűség meghatározása során csökkentő tényezőként kérték figyelembe venni a szakvéleményben is kimutatott vágási, takarítási költséget, valamint a vágás utáni újraterelítés költségeit. Felhívták továbbá a figyelmet arra is, I. rendű alperes a 31/A. erdőtagban fennálló 12 hektáron felüli famennyiséget is megvett, ez 18,72 hektárnyi területre vonatkozik.

[43] Külön hangsúlyozták, II. rendű alperes jogalap nélküli gazdagodása nem következett be felperes terhére, ő nem közösen gazdálkodik az I. rendű alperessel, hanem haszonbérliként az erdőgazdálkodásra jogosult személy. Felhívták a figyelmet továbbá arra, hogy a szakvéleményből kitűnik, a felperes által vásárolt famennyiség a természetben jelenleg is megvan, a vagyoni előny természetbeni visszaszolgáltatásának lehetősége fennáll, így annak értéke nem követelhető. A per során a felperes sem zárkózott el a természetbeni teljesítéstől. Külön megjegyezték, a kitermelést II. rendű alperes nem akadályozhatta meg 2018. és 2019. években, mivel akkor még nem is létezett.

[44] A kitermelést több okból az I. rendű alperes sem akadályozta, elsődlegesen azért, mert nem volt erdőgazdálkodó, az ingatlanokon történt tulajdonszerzését követően pedig kifejezetten felajánlotta felperesnek az erdőgazdálkodási jogosultság létesítését, amelyet azonban felperes nem fogadott el. Az I. rendű alperessel kapcsolatban az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe, hogy a vonatkozó kormányhivatali határozat indokolása rögzíti, személy2 maga kérelmezte az erdőgazdálkodói nyilvántartásból való törlését, a haszonbérleti szerződés pedig közös megegyezéssel került felmondásra. személy2, mint erdőgazdálkodó szerződésben vállalta a kitermelés lehetőségének biztosítását felperes felé. Ennek ellenére az erdőgazdálkodói minőségének törlését tartalmazó közigazgatási határozatot nem fellebbezte meg.

[45] Az I. rendű alperes a perben feltárt tényállás alapján javára kérte figyelembe venni, hogy az ingatlan adásvételi szerződéssel jogszerűen szerzett ingatlan tulajdonjogot a perben érintett erdőrésztelken, továbbá a 31/A. erdőrészletből 18 hektár területen ő maga szerzett tulajdonjogot a lábon álló faállományra. Dr. ügyvéd1 ügyvéd periratokhoz csatolt egyik levelében személy2 képviselőjében kifejtette, hogy 8 hektár nem a felperest illeti meg, ahhoz az I. rendű alperes ellenérték fejében jogalappal jutott. A levél kitér arra is, hogy az ellenérték beérkezett az ügyvédi letéti számlára, tehát az ügylet teljesedésbe ment. Ebből következik, hogy a 18 hektár vonatkozásában jogalap nélküli gazdagodás nem merülhet fel.

[46] Az ítélet [65] bekezdésével ellentétes fellebbezési álláspont szerint a Ptk. 5:38. §-a folytán a birtokátruházás elmaradása miatt a felperes tulajdonszerzése kizárt, tekintettel arra, hogy a közbenső vevő, B... Kft. soha nem volt birtokon belül.

[47] Eljárásjogi kifogás útján sérelmezték alperesek azt is, hogy az elsőfokú bíróság által elrendelt ideiglenes intézkedés elleni fellebbezés lehetőségét a bíróság elvonta tőlük, továbbá azt is, hogy a 2022. május 31-én beküldött beadványt figyelmen kívül hagyta a bíróság. Felhívták továbbá a figyelmet arra, iratellenes megállapítás az ítéletben az, hogy az I. rendű alperes feljelentést tett a rendőrségen, őt valójában tanúként hallgatták meg sikkasztás büntetnének alapos gyanúja iránt indított nyomozati eljárásban, melyet a felperes kezdeményezett.

[48] A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. A nem vitatott tényállási elemek felsorolása nyomán jogi álláspontjaként kifejtette, az alperesek az ő rovására azért gazdagodtak jogalap nélkül, mivel ők tudják értékesíteni azt a nagy vagyontömeget képviselő faállományt, amely a véghasználatot letiltó hatósági határozat folytán nem kerülhetett a felperes vagyonába. Felperesi álláspont szerint az I. rendű alperesi

írásbeli nyilatkozatokkal szerződéses viszony jött létre a felek között, és az ott vállalt kötelezettségének megszegése folytán köteles I. rendű alperes megfizetni a felperesnek a faállomány vételárát. Felperes külön hangsúlyozta, a II. rendű alperes tevékenyen közreműködött az I. rendű alperesi szerződésszegésben és abból, mint erdőgazdálkodó közvetlen hasznot húzott.

[49] Amennyiben a szerződéses jogviszony létrejöttét az ítéltábla nem találja megállapíthatónak úgy felperes fenntartotta jogalap nélküli gazdagodás címén is követelését. A fellebbezésben levezetett alperesi számítást és jogi érveléseket egyaránt tévesnek minősítette. Az I. rendű alperes által aláírt két okirat egyértelművé teszi, hogy 36,17 hektáron lévő faállomány illetve meg, ennek az ellenértékét kell megtérítenie alpereseknek, mivel 2019. év végéig nem volt biztosított a kitermelés lehetősége. Megjegyezte, a természetbeni teljesítés lehetősége az időközben lezajlott részbeni kitermelés miatt már nem áll fenn.

[50] A felperesi ellenkérelemre az alperesek további észrevételt tettek, melyben hangsúlyozták, hogy a természetbeni elszámolás lehetősége jelenleg is fennáll, vitatták továbbá a vételár áfatartalmával való felperesi gazdagodást. Az erdősítési és újraterelítési költségnek megfelelő összegű marasztalás törvénysértő, jogalap nélküli gazdagodás címén. Felhívták továbbá a figyelmet arra, hogy a település neve 31/A. erdőterületen fizikailag nincs annyi faállomány, mint amennyit az eladók a felperes, illetve I. rendű alperes felé értékesítettek. Az I. rendű alperes által teljesített vételárfizetésre tekintettel, az alperesi marasztalás ezen részben súlyosan törvénysértő.

Az ítéltábla döntésének indokai

[51] Az I. rendű alperes fellebbezése alaptalan, a II. rendű alperes fellebbezése alapos.

[52] A Pp. 370. § egyértelműen meghatározza, hogy a másodfokú bíróság a fellebbezés során milyen körben bírálhatja felül az elsőfokú bíróság ítéletét. A felülbírálati jogkör az adott kérdés vizsgálatának és minősítésének joga, mely magában foglalja az elsőfokú bíróság döntésének megváltoztathatóságát. A Pp. 369. §-a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörének típusait határozza meg és azt szabályozza, hogy a felülbírálati jogkör milyen keretek között gyakorolható. Alapvető, hogy a fellebbezés okát annak indokait a félnek egyértelműen meg kell határozni és ezzel kell kijelölnie a másodfokú bíróságtól kért jogvédelem tárgyát és körét (Pp. 371. §). Mind a fellebbező félnek, mind ellenfelének tisztában kell lennie azzal, hogy milyen okból, az elsőfokú eljárás konkrétan milyen cselekményeit sérelmezve terjesztette elő a fellebbezést, és csak ez jelölheti ki a másodfokú jogvita kereteit és az ilyen tartalmú fellebbezés, illetve ellenkérelem alkalmazkodik a tisztességes eljárás követelményéhez.

A fellebbezés tartalmát illetően a Pp. rendelkezései szerint a fellebbező fél kötelezettsége annak határozott megjelölése, hogy a jogorvoslat folytán a másodfokú bíróság milyen döntést hozzon a kifogásolt rendelkezést vagy annak valamely részét mennyiben és milyen okból változtassa meg vagy helyezze hatályon kívül [Pp. 371. § b) pont], továbbá azt az anyagi vagy

eljárási jogszabálysértést is meg kell jelölnie, amelyre a fellebbezését alapítja [Pp. 371. § d) pont].

[53] Az alperesek fellebbezésükben – az elsődleges kereseti kérelmet elutasító elsőfokú rendelkezést elfogadva – kérték az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a kereset elutasítását a II. rendű alperes vonatkozásában, míg az I. rendű alperes esetében a kereset részbeni vagy teljes elutasítását kérték, továbbá eljárásjogi kifogásokat is megjelöltek.

[54] A Pp. 383. § (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróság – ha az ítélet hatályon kívül helyezésére e törvény szerint nincs szükség – az ügy érdemében dönt.

[55] Az előbbiekből következik, amennyiben a fellebbezésben az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését vagy a megváltoztatását is kéri a fellebbező fél, a másodfokú bíróságnak elsődlegesen az ítélet hatályon kívül helyezésnek lehetőségét kell vizsgálnia a fellebbezés keretei között, és csak ezen kérelem alaptalansága esetén dönthet az ügy érdeméről.

[56] Az alperesek fellebbezésük III/1. pontjában előadták, hogy álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróságnak már a Pp. 176. §-a alapján, mint határozott kereseti kérelmet hiányosan tartalmazó keresetet el kellett volna utasítania a felperesek keresetét. Ezzel kapcsolatos álláspontjukat a részletesebben nem fejtették ki, csak utaltak az elsőfokú eljárásban benyújtott ellenkérelmeikben foglaltakra.

[57] A Pp. 170. § (2) bekezdés a) pontja értelmében a keresetlevél érdemi részében fel kell tüntetni a bíróság döntésére irányuló határozott kereseti kérelmet. Amennyiben a keresetlevél nem tartalmazza a Pp. 170. §-ában, illetve törvényben előírt egyéb kötelező tartalmi elemeket, alaki kellékeket, illetve a felperes nem csatolta a keresetlevélhez a Pp. 171. §-ában, illetve törvényben előírt kötelező mellékleteket és azokat hiánypótlási felhívás ellenére sem pótolja, a Pp. 176. § (2) bekezdése e) pontjára figyelemmel a bíróság visszautasítja a keresetlevelet.

[58] A Pp. 379. §-a szerint a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét végzéssel – teljes egészében vagy abban a részében, amelyre a megszüntetés oka fennáll – hatályon kívül helyezi és az eljárást megszünteti, ha a 240. § (1) bekezdése vagy a 241. § (1) bekezdése szerinti ok az első- vagy másodfokú eljárásban fennáll. Ha az eljárás megszüntetésének alapjául szolgáló hiány pótolható vagy az eljárás jóváhagyásával – másodfokon – orvosolható, a felet erre az eljárás megszüntetése előtt – megfelelő határidő tűzésével – fel kell hívni.

A Pp. 240. § (1) bekezdés a) pontja szerint a bíróság az eljárást – g) pont szerinti kivétellel, annak bármelyik szakaszában – hivatalból megszünteti, ha a keresetlevelet már a 176. § (1) bekezdés a)-i) pontja, és a 176. § (2) bekezdés a)-c) pontja alapján vissza kellett volna utasítani.

[59] Az előbbiekből az következik, hogy a keresetlevél alperesi fellebbezésben állított Pp. 170. § (2) bekezdés a) pontja szerinti hiánya adott esetben az elsőfokú eljárásban a

keresetlevél visszautasításához vezethet, utóbb azonban a Pp. 379. §-a szerinti megszüntetési okként már nem szolgálhat, mivel a Pp. 240. § (1) bekezdés a) pontja csak a Pp. 170. § (1) bekezdés a)-i) pontjait említi, amelyekbe az alperes által hivatkozott petitum-hiányosság, mint visszautasítási ok nem tartozik bele.

[60] Mindettől függetlenül az eljárási kifogással ellentétben az ítéltábla álláspontja az, hogy a felperes kereseti kérelmei kellően pontosak voltak, a törvényben előírt szükséges tartalmi és formai kellékekkel rendelkeztek. A fellebbezésben vitatott látszólagos tárgyi keresethalmazatban előterjesztett másodlagos kereseti kérelem (22. számú módosított kereset) pontosan meghatározott tőkeösszegben és annak késedelmi kamatában történő alperesi marasztalásra irányult, a keresetlevél tartalmazta az érvényesíteni kívánt jogot és a jogalapokat a Pp. 173. § (2) bekezdés által biztosított lehetőség szerinti eshetőleges felsorolásban. A bíróságnak ebben a sorrendben haladva kellett azokat érdemben elbírálni. Nem történt tehát utóbb megszüntetésre okot adó eljárási mulasztás az elsőfokú bíróság részéről a kereseti kérelem értelmezése kapcsán.

[61] Az alperesek fellebbezésük F/1. pontjában kifogásolták, hogy az elsőfokú bíróság által meghozott ideiglenes intézkedés elleni fellebbezés lehetőségét a bíróság nem biztosította részükre.

[62] Az eljárás irataiból megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság 68. sorszámú végzésében fenntartotta a 29. számú végzésével elrendelt ideiglenes intézkedést azzal, hogy az ideiglenes intézkedés végrehajtását felfüggesztő 43. sorszámú végzését visszavonta, ezáltal az ideiglenes intézkedés végrehajtásának felfüggesztését megszüntette. Határozata rendelkező részében az szerepel, hogy a végzés ellen nincs helye fellebbezésnek, a végzés az eljárást befejező határozat elleni fellebbezésben támadható meg akkor, ha a fellebbezés ideiglenes intézkedés iránti kérelmét érdemi vizsgálat nélkül el kellett volna utasítani. A végzés indokolásának utolsó bekezdése szerint a törvényszék a végzés elleni fellebbezés kizárására analógia útján a Pp. 139. § (4) bekezdését alkalmazta. Az elsőfokú bíróság 68. sorszámú végzésével szemben az alperesek 71. sorszámú beadványukban fellebbezést nyújtottak be, mellyel kapcsolatban az elsőfokú bíróság 72. sorszámú végzésében megállapította, hogy ezen – 2021. június 19. napján benyújtott – alperesi perfelvételi irat a Pp. 203. § (1) bekezdése értelmében hatálytalan, mivel arra a bíróság nem hívta fel az alpereseket és azok előzetesen nem kérték a perfelvételi irat előterjesztésének engedélyezését.

[63] Az eljárás irataiból megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság az elsőfokú eljárásban elrendelt ideiglenes intézkedést felfüggesztette, illetve ezzel kapcsolatban az alperesek kézbesítési kifogást nyújtottak be. A kézbesítési kifogás elbírálásának eredményeként került sor az ideiglenes intézkedés felfüggesztésének a megszüntetésére. Az elsőfokú bíróság 68. sorszámú végzésével tehát lényegében ideiglenes intézkedésről döntött, amely ellen a Pp. 105. § (1) bekezdésének 1. fordulata értelmében külön fellebbezésnek van helye. Az elsőfokú bíróság e körben tévesen, az elsőfokú eljárásban előterjeszthető kifogásra vonatkozó eljárási szabályok szerint [Pp. 139. § (4) bekezdés] tájékoztatta a jogorvoslatról a feleket, és ezért a végzés ellen szabályszerűen benyújtott fellebbezést nem terjesztette fel a másodfokú bírósághoz.

[64] A Pp. 380. §-a szerint a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét végzéssel hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja (az ítélet kötelező hatályon kívül helyezése eljárási szabálysértés miatt), ha

- a) az elsőfokú bíróság nem volt szabályszerűen megalakítva,
- b) az ítélet meghozatalában olyan bíró vett részt, akivel szemben törvény értelmében kizárók áll fenn, vagy
- c) az ítélet olyan orvosolhatatlan formai hiányosságban szenved, amely miatt érdemi felülbírálatra alkalmatlan.

[65] Megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság eljárási szabálysértésére a Pp. 380. § szabályai nem vonatkoztathatók.

[66] A Pp. 381. §-a szerint a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét végzéssel hatályon kívül helyezheti és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasíthatja, ha szükséges az elsőfokú eljárás megismétlése vagy kiegészítése, mert az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak megsértése az ügy érdemi eldöntésére kihatott és annak orvoslása másodfokú eljárásban nem lehetséges vagy nem észszerű. E szabály az ítélet mérlegelhető hatályon kívül helyezésének esetére vonatkozik, lényeges eljárási szabálysértés miatt.

[67] Az elsőfokú bíróság 68. sorszámú végzésében fenntartotta azon ideiglenes intézkedését, amelyben eltiltotta az I. és II. rendű alpereseket attól, hogy a perbeli erdő művelési ágú ingatlanok vonatkozásában a faállománnyal közvetve vagy közvetlen módon rendelkezzenek, hogy a fákat kivágják, értékesítsék, megterheljék vagy átadják.

[68] Kétségtelen, hogy az elsőfokú bíróság e rendelkezése az alperesek rendelkezési jogát nagy mértékben korlátozta, azonban a per érdemi eldöntésére ezen végzés ellen benyújtott fellebbezés felterjesztésének elmaradása nem hatott ki, ezért az elsőfokú ítélet mérlegelhető hatályon kívül helyezése az előbbi eljárási szabálysértés ellenére ez okból nem volt indokolt.

[69] Az alperesek fellebbezésük 7. oldalán E/1. (helyesen: G/1.) pontjában iratellenesnek minősítették az elsőfokú bíróság ítéletének [50] és [55] bekezdésének azon megállapítását, hogy az I. rendű alperes feljelentést tett a rendőrségen.

Az eljárás irataiból megállapítható, hogy az I. rendű alperest tanúként hallgatták meg a különösen nagy értékre elkövetett sikkasztás büntettének megalapozott gyanúja miatt ismeretlen tettes ellen folyó eljárásban. Erre figyelemmel az ítéltábla az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást kijavította, pontosította. Ez a téves tényállás-megállapítás azonban szintén nem indokolta az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését, mivel a büntetőeljárás megindítása, és az ott tett nyilatkozatok az ítéltábla álláspontja szerint egyáltalán nem hatnak ki a perbeli jogvita eldöntésére.

[70] Az alperesek az ügy érdemében előterjesztett fellebbezési kérelmük indokolásában megalapozatlannak tekintették az elsőfokú bíróság azon megállapítását, hogy jogalap nélkül gazdagodtak a felperes által bruttó 99 060 000 forintért megvásárolt faállománnyal, mely természetben az I. rendű alperes birtokában jelenleg is túlnyomórészt természetben rendelkezésre áll.

[71] Arra helyesen hivatkozott az I. rendű alperes a perben, hogy ingatlan adásvételi szerződéssel, ellenérték fejében lett tulajdonosa azoknak az ingatlanoknak, amelyeken a perrel érintett faállomány található. Ezt a tényt felperes sem vitatta.

A II. rendű alperes is helytállóan hivatkozott a fellebbezés 4. oldal utolsó előtti bekezdésében arra, hogy jogalappal, haszonbérleti szerződés alapján évi 6 600 000 forint haszonbérleti díj ellenében rendelkezésre jogosult erdőgazdálkodóként gazdálkodik a perrel érintett erdőrészeketeken.

[72] A Ptk. 6:579. § (1) bekezdése szerint, aki másnak rovására jogalap nélkül jut vagyoni előnyhöz, köteles ezt az előnyt visszatéríteni.

[73] A jogintézmény szubszidiárius (kisegítő) jellege miatt a jogalap nélküli gazdagodás szabályainak alkalmazására akkor kerülhet sor, ha a jogvita a felek jogviszonyára irányadó speciális szabályok alapján nem bírálható el (BH1997. 483 számú jogeset). Nem alkalmazható viszont a jogalap nélküli gazdagodás akkor, ha a követelésnek más – akár jogszabályon, akár szerződésen alapuló – jogcíme van. Más szavakkal kifejezve: jogalap nélküli gazdagodásra alapított követelés csak akkor tekinthető alaposnak, ha a jogosult más jogcímen a kötelezettel szembeni igényét nem érvényesíti (BH2010. 39 számú jogeset, Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez, szerkesztette: Vékás Lajos/Gárdos Péter). A szubszidiaritás elvét ugyanakkor rugalmasan és kiegyensúlyozott módon kell felfogni. A bírói gyakorlat ugyanis nem zárja ki a jogalap nélküli gazdagodás szabályainak az alkalmazhatóságát a felek közötti szerződéses kapcsolat esetén sem. Ha vagyontólódásra a szerződéses jogviszony nem adott jogalapot és az előállott gazdagodás a szerződésszegés szabályai alapján sem téríthető meg, annak visszatérítésére a jogalap nélküli gazdagodás szerint kerülhet sor (PJD2019. 27, BH2010. 333).

[74] Az elsőfokú bíróság szerint (elsőfokú ítélet [106] bekezdés) a II. rendű alperes is közrehatott abban, hogy a felperes a perbeli faállományt nem tudta kitermelni – egyfelől amiatt, hogy 2020. évben haszonbérleti szerződést kötött I. rendű alperessel, másfelől azért is, mert az I. rendű alperes által alapított II. rendű alperesi gazdasági társaságban az I. rendű alperesnek jelentős befolyása van. Az ítéltábla álláspontja ezzel kapcsolatban az, hogy az elsőfokú bíróság e jogkövetkeztetése nem helytálló. A II. rendű alperes nem állt szerződéses jogviszonyban a felperessel a perbeli jogügylet kapcsán, az a tény pedig, hogy jelenleg az I. rendű alperessel megkötött haszonbérleti szerződés alapján jogosult a perbeli faállomány birtoklására, kezelésére, illetve az a tény, hogy az I. rendű alperes jelentő befolyással rendelkező tagja a II. rendű alperesnek, önmagában még nem teszi lehetővé a jogalap nélküli gazdagodás megállapítását, különös figyelemmel arra is, hogy a II. rendű alperes ellenérték fejében szerezte meg a haszonbérleti jogot az I. rendű alperestől a perbeli faállomány

kezelésére. Méltányolható továbbá az a II. rendű alperesi védekezés, hogy a társaság még meg sem alakult a felperes által sérelmezett 2019. éves időszakban, így a kitermelés akadályozása az ő esetében fel sem merülhet. A II. rendű alperes tehát sem jogalap nélkül, sem más jogalappal nem gazdagodott a felperes rovására, ezért vele szemben a kereseti kérelem alaptalan.

[75] Más a helyzet az I. rendű alperessel, aki személy¹től megvásárolta a perbeli ingatlanokat és személy³ral, mint személy² képviselőjével, valamint személy⁷sal, mint személy¹ képviselőjével együtt a 2018. január 19. napján kelt, írásban tett kötelezettségvállaló nyilatkozat 2. és 3. bekezdésében kijelentette, tudomással bír arról, hogy személy⁴, illetve a B... Kft. a fenti (perbeli) faállományt tovább értékesíti a felperes részére, amelyre tekintettel a faállományt a felperes jogosult letermelni és jogosult a kivágással a fákön tulajdonjogot szerezni. A nyilatkozók – köztük az I. rendű alperes – kijelentették továbbá, amennyiben a felperes 2018-ban a faállományt nem termeli le, úgy 2019-ben is jóhiszeműen közreműködnek annak érdekében, hogy az illetékes hatóság a vágási engedélyt kiadja és a felperes az őt megillető faállomány letermelését befejezhesse.

[76] Az előbbieken túlmenően a felperes a 2018. január 24-én tett nyilatkozatában kijelentette, tudomással bír arról, a felperes a lábon álló faállományt a nyilatkozatban helyrajzi szám, terület és területméretek szerint megjelölt egyes földterületeken egy külön szerződéssel megvásárolta. Erre figyelemmel az I. rendű alperes kijelentette, tisztában van azzal, a felperes a szerződéses faállományt 2018-ban nem tudja letermelni, ezért erre tekintettel szükséges, hogy az illetékes hatóság 2019-ben is vágási engedélyt adjon ki a területre. Tudva, hogy ebben az időszakban már ő lesz az ingatlanok tulajdonosa, mert az ingatlanszerzési eljárás erre vonatkozóan már folyamatban van, szavatolja, hogy a területek mindenkori tulajdonosánál közbenjár annak érdekében, hogy a felperes a területekről az őt megillető faállomány fennmaradó részét 2019-ben jogszerűen és zavartalanul letermelhesse. A perben legfontosabb további nyilatkozata szerint: Tudomásul veszi, hogy köteles a faállományért fizetett vételár azon arányos részét a felperesnek visszatéríteni, amely azon famennyiségre esik, amit a felperes 2019-ben – neki fel nem róható módon – nem tud letermelni. E pénzösszeg visszatérítésén túl az eladó köteles a felperesnek az elmaradt kitermeléssel kapcsolatos költségeit és kárait is megtéríteni. Szavatolja, hogy a felperes zavartalanul letermelheti a faállományt az arra vonatkozó adásvételi szerződés rendelkezései szerint.

[77] Az elsőfokú bíróság eltérő jogi álláspontja miatt a Ptk. 6:2. § (1) és (2) bekezdésére hivatkozással olyan egyoldalú jognyilatkozatnak minősítette az I. rendű alperes előbbieken részletesen ismertetett nyilatkozatait, amelyből nem keletkezhett kötelelem.

[78] A Ptk. 6:1. § (1) bekezdése értelmében a kötelelem kötelezettség a szolgáltatás teljesítésére és jogosultság a szolgáltatás teljesítésének követelésére. A (2) bekezdés szerint a kötelelem valamely dolog adására, tevékenységre, tevékenységtől való tartózkodásra vagy más magatartásra irányulhat.

[79] A Ptk. 6:2. § (1) bekezdése szerint kötelelem keletkezik különösen szerződésből, károkozásból, személyiségi, dologi vagy más jog megsértéséből, egyoldalú jognyilatkozatból, értékpapírból, jogalap nélküli gazdagodásból, megbízás nélküli ügyvitelből és utaló

magatartásból. A (2) bekezdés alapján egyoldalú jognyilatkozatból jogszabályban meghatározott esetekben keletkezik kötelem. Ezekre a kötelmekre a kötelmek közös és a szerződés általános szabályait kell megfelelően alkalmazni.

[80] Egyoldalú jognyilatkozatból tehát csak jogszabály által meghatározott esetben keletkezik kötelem (Kúria Pfv.21.770/2017.). Maga a Ptk. is kötelemkeletkeztető hatást fűz egyes egyoldalú jognyilatkozatokhoz. A Nagykommentár példálózó felsorolása, így mindenekelőtt a képviseleti jogot keletkeztető meghatalmazást (Ptk. 6:15. §), a tartozáselismerést (Ptk. 6:26. §), a beszámítási nyilatkozatot (Ptk. 6:49. §), a *garanciavállaló nyilatkozatot* (Ptk. 6:431. §), az értékpapírt (Ptk. 6:565. §), a díjkitűzést (Ptk. 6:588. §) és a közérdekű célra történő kötelezettségvállalást (Ptk. 6:589. §) tekinti kötelmet keletkeztető egyoldalú jognyilatkozatnak. Mindezekre a kötelmekre a kötelmek közös szabályait és a szerződés általános szabályait is megfelelően alkalmazni kell (Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvhöz; szerkesztette: Vékás Lajos/Gárdos Péter).

[81] A Ptk. 6:431. § (1) és (2) bekezdése szerint a garanciavállaló nyilatkozat a garantőr olyan kötelezettségvállalása, amely alapján a nyilatkozatban meghatározott feltételek esetén köteles a jogosultnak fizetést teljesíteni. A szerződést és a garanciavállaló nyilatkozatot írásba kell foglalni.

[82] A Ptk. 6:432. § (1) bekezdés értelmében a garantőr garanciavállaló nyilatkozat szerinti kötelezettsége független attól a kötelezettségtől, amelyért garanciát vállalt, a garantőr nem érvényesítheti azokat a kifogásokat, amelyeket a kötelezett érvényesíthet a jogosulttal szemben.

[83] A garancia a kezesség mellett a másik tipikus személyi biztosíték, azaz olyan fizetési ígéret, amely egy másik kötelem adósának a tartozását biztosítja. A két személyi biztosíték legfontosabb különbsége az, hogy a kezesség járulékoságával szemben a garantőr kötelezettségvállalása önálló. A garanciának alapvető fogalmi eleme, hogy a garantőr a saját maga által elvállalt feltételek szerint köteles teljesíteni. A garantőr kötelezettségeinek feltételeit alapvetően maga a garancia határozza meg, és csak háttérként jelenik meg a biztosított követelés, amelyre a garantőr csak kivételesen hivatkozhat. A garantőr kötelezettségének önállósága a garancia lényeges sajátossága (Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvhöz; szerkesztette: Vékás Lajos/Gárdos Péter).

[84] Az ítéltábla álláspontja szerint a peres felek, illetőleg a perben nem álló személy2, B... Kft. és személy1 közötti jogügyleteket komplex módon kell vizsgálni és értékelni, mivel az egyes felek között létrejött jogügyletek egymással összefüggenek, egymásra épülnek, azokból más feleket is érintő jogosultságok, illetőleg kötelezettségek keletkeztek.

[85] Az előbbieken már idézett Nagykommentárra visszautalva az ítéltábla szükségesnek találta a perbeli jogviszony egyéb sajátosságaira is kitérni. Kétségtelen, hogy a garantőr és a kedvezményezett között polgári jogi jogviszony jön létre. Ez azonban nem ad választ arra a kérdésre, hogy e jogviszony szerződésen alapul-e. A szerződés létrejötté feltételez egy ajánlatot és annak az elfogadását. A hazai gyakorlatban a garancia kibocsátása mindig írásban történik, ennek elfogadására irányuló írásbeli nyilatkozattal azonban

jellemzően nem találkozni. A garancia elfogadása, illetve visszautasítása ugyanakkor legalább ráutaló magatartással gyakran megtörténik. Nem egyértelmű ezért, hogy a garancia-jogviszony szerződésen vagy egyoldalú nyilatkozaton alapul-e [Ptk. 6:2. § (2) bekezdés]. A Ptk. ezt a dilemmát annak kimondásával oldja fel, hogy garancia létrejöhet akár szerződés, akár egyoldalú nyilatkozat alapján. Annak érdekében rendelkezik a Ptk. mind a garanciaszerződésről, mind pedig a garanciavállaló nyilatkozatról, hogy az egyoldalú és a kétoldalú jognyilatkozatként létrejövő jogviszonyra egyaránt megfelelő szabályozást nyújtson (Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvhöz; szerkesztette: Vékás Lajos/Gárdos Péter).

[86] Az említett szempontokat alkalmazva, az I. rendű alperes 2018. január 24-én tett egyoldalú nyilatkozatát garanciavállaló nyilatkozatnak minősítette az ítéltábla, amelyben az I. rendű alperes kötelezettséget vállalt arra, hogy a perbeli faállomány megvásárlásáért kifizetett (bruttó 99 060 000 forint) vételárát – vagy annak arányos részét – visszafizeti a felperesnek, amennyiben az, 2019-ben neki fel nem róható okból nem tudja a faállományt letermelni a perbeli ingatlanról. A nyilatkozat kibocsátására az I. rendű alperes állítása szerint a felperes kérésére került sor, így az a felperes részéről külön írásbeli nyilatkozat nélkül is elfogadottnak tekintendő.

[87] Garancia vállaló nyilatkozat alapján a garantőr kötelezettsége független attól a kötelezettségtől, amelyért garanciát vállalt, és csak a garanciavállaló nyilatkozatban megszabott feltételekhez igazodik, ezért azoknak a kedvezményezett részéről történő igazolása esetén a fizetés nem tagadható meg (BH2019. 202).

[88] A felperes igazolta, hogy a perbeli faállományért bruttó 99 060 000 forintot szerződés szerint – részben személynek, illetve részben a B... Kft.-nek – megfizetett, ezért az ítéltáblának már csak azt kellett vizsgálnia, hogy az I. rendű alperes 2018. január 19-én, illetőleg 24-én tett kötelezettségvállaló nyilatkozatában vállaltak ellenére a felperes – önhibából, vagy rajta kívül álló okból – nem tudta letermelni a perbeli faállományt, és hogy az akadályozó körülmények neki voltak felróhatóak vagy sem. A felperes bizonyította, hogy a faállomány kivágására azért nem kerülhetett sor, mert az I. rendű alperes kérelmére a perbeli ingatlanokon gazdálkodó korábbi erdőgazdálkodó 2019. július 3-án kelt hatósági határozattal törlésre került az erdészeti nyilvántartásból. A fakitermelést az I. rendű alperes ezt követően nem biztosította a felperes részére, illetve a peres eljárás alatt az érintett erdő-ingatlanokra külön haszonbérleti szerződést kötött a II. rendű alperessel.

Az I. rendű alperes a felperes által a perbeli területeken található faállomány tulajdonjogaért fizetett vételár visszafizetésének feltételeként csupán azt szabta, hogy a kitermelés elmaradására a felperesnek nem felróható okból kerüljön sor, mely feltétel bizonyított módon bekövetkezett. A kereseti kérelem megalapozottsága szempontjából ezért valójában nem volt jelentősége annak, hogy az I. rendű alperes ténylegesen milyen területeket vásárolt meg, azokon milyen mennyiségű faállomány volt megtalálható, mennyiért vásárolta meg a területeket vagy esetleg az azokon található faállományt is, továbbá annak sem volt relevanciája, hogy a felperes miért nem a faállományt neki értékesítő volt erdőgazdálkodó felé fordult követelésével. Ugyancsak nincs jelentősége az I. rendű alperes garantőri kötelezettsége szempontjából annak, hogy a felperes által fizetett vételár tartalmazott-e és milyen összegben áfát, és annak része vagy sem az újratelepítés költsége.

[89] A Ptk. 6:437. §-a értelmében a garantőr a határozatlan időre vállalt garanciát három év elteltét követően legalább három hónapos felmondási idővel szüntetheti meg.

[90] Az I. rendű alperes nyilatkozatában határozatlan időre vállalta a visszafizetési kötelezettséget, ebben az esetben azonban a Ptk. előbbi rendelkezése a felmondás lehetőségét ahhoz a feltételhez köti, hogy a garanciavállalói nyilatkozat kibocsátása óta legalább három év elteljen. A felperes a 2020. június 26-án benyújtott keresetlevéllel peres eljárásban érvényesítette a követelését, ezért hatálytalan az I. rendű alperes 2020. november 11-én kelt kötelezettségvállalását visszavonó nyilatkozata (85. számú beadvány melléklete), melyet egyébként is a garanciavállalástól számított három éven belül közölt a felperessel.

[91] A Ptk. 6:435. § (1) bekezdése alapján a garantőr abban az esetben köteles fizetést teljesíteni a garancia alapján, ha a jogosult írásban, és a garanciavállaló nyilatkozatban meghatározott követelményeket pontosan betartva felszólítja a fizetésre.

[92] A felperes – jogi képviselője útján – már 2019. augusztus 8-án írásban jelezte az I. rendű alperesnek (85. számú beadvány melléklete), amennyiben nem tesz eleget a kitermelés lehetőségét garantáló kötelezettségének, köteles lesz részére visszafizetni a vételárat.

[93] A felperes ezzel még nem igazolta, hogy az I. rendű alperest határozottan felszólította a teljesítésre a perindítás előtt, ezért az I. rendű alperes teljesítési kötelezettsége csak a keresetlevél közlésével, 2020. augusztus 26-án állt be, mivel ez tekintendő anyagi jogi értelemben vett hatályosan közölt fizetési felszólításnak, így a késedelmi kamatfizetés kezdő időpontja is ehhez igazodik.

[94] A Pp. 369. § (3) bekezdés c) pont szerinti jogkörben végzett felülmérlegelés eredményét az I. rendű alperes marasztalásának jogalapját illetően az ítéltábla az alábbiakban összegzi:

Az I. rendű alperes 2018. január 24-én írásban megtett, a tényállásban szó szerint idézett nyilatkozata, tartalmát tekintve [Ptk. 6:8. § (1) bekezdés] megfelel a Ptk. 6:431. § (1) bekezdésben nevesített garanciavállaló nyilatkozatnak. Az olyan egyoldalú kötelezettségvállalás volt, mely alapján a nyilatkozatban meghatározott feltételek esetén az I. rendű alperes köteles a felperesi jogosultnak fizetést teljesíteni. Garanciavállalás egyoldalú jognyilatkozaton is alapulhat a törvényi szabályozásból következően, így az megfelel a Ptk. 6:2. § (2) bekezdés feltételének, mely szerint egyoldalú jognyilatkozatból jogszabályban meghatározott esetben keletkezhet kötelem. Az I. rendű alperes a Ptk. 6:431. § (1) bekezdés által, a Ptk.-ban konkrétan meghatározott módon saját magára nézve kötelem keletkeztető egyoldalú nyilatkozatot tett, mely garanciajogviszonyt hozott létre az azt elfogadó felperessel. Ennek alapja a Ptk. 6:431. § (2) bekezdés formai előírásának mindenben megfelelő írásbeli nyilatkozat, melyet két tanú is ellenjegyzett, így az teljes bizonyító erejű magánokiratnak minősül [Pp. 325. § (1) bekezdés b) pont].

[95] Az I. rendű alperes által vállalt kötelem tartalmából kitűnik, hogy az I. rendű alperes arra az esetre vállalt felperes felé pénzfizetési kötelezettséget, ha 2019. év végéig

nem biztosított felperes számára a fakitermelés lehetősége, vagyis az eredeti eladó, mint főkötelezett által vállalt szolgáltatás teljesítésének megghiúsulása esetére vállalt biztosítéki fizetést az I. rendű alperes, mint az érintett ingatlanok tulajdonosi várományosa. A nyilatkozatban pontosan meghatározásra került, hogy hány hektárnyi terület és mely földrészletek az érintettek és az is, hogy a faanyagra vonatkozó adásvételi szerződésben rögzített ellenérték – mely 99 060 000 forint volt – egészbeni vagy arányos, részbeni megtérítését vállalta az I. rendű alperes felperes felé.

[96] A garancia jogviszony alapján a garantőr kötelezettsége független attól a kötelezettségtől, amelyért garanciát vállalt. Ez azt jelenti, hogy önálló helytállási kötelezettsége keletkezett, az kizárólag a garanciavállalási nyilatkozatban megszabott feltételekhez igazodik, ezért ezen feltételek bekövetkeztén túl más körülményeket nem volt szükséges a perben vizsgálni. Az I. rendű alperes által hivatkozott és a másodfokú tárgyaláson személyesen, szóban is előadott egyéb más tények, körülmények ezért irrelevánsak a garancia jogviszony szempontjából, azok az I. rendű alperes mentesüléséhez nem vezethettek. A garanciavállalásból eredő helytállási kötelezettség feltételeinek vizsgálata körében annak volt jelentősége, hogy a felperes a teljes vételárat nem vitatottan megfizette a szerződésben megjelölt eladó, illetve annak engedményese részére és a további, második feltétel bekövetkezése sem vitatott: az erdőgazdálkodási hatóság határozata, vagyis a fakitermelés engedélyezésének megvonása folytán a felperesnek nem volt jogilag biztosított a kitermelés. Lényeges, hogy erre még 2019. december 31-ét megelőzően sor került. Ennek okát nem kellett a perben vizsgálni, nincs jelentősége a garantőr helytállási kötelezettsége szempontjából annak, hogy erre milyen okok, körülmények vezettek, perdöntő jelentősége kizárólag annak van, hogy bizonyosan nem a felperesnek felróható okból szűnt meg a kitermelés lehetősége.

[97] A Ptk. 6:435. § (1) bekezdése szerint a garantőr abban az esetben köteles fizetést teljesíteni a garancia alapján, ha a jogosult írásban és a garanciavállaló nyilatkozatban meghatározott követelményeket pontosan betartva felszólítja a fizetésre. A perindítást megelőző eredménytelen egyeztetések során a felperes részéről ilyen határozott felszólítás közlésére még nem került sor, ennek a keresetlevélben előadott petitum felelt meg, melyet a bíróság I. rendű alperes részére megküldött, ezzel hatályosult a törvény által megkövetelt fizetési felszólítás, mely egyúttal azonnali garantőri fizetési kötelezettséget váltott ki. A Ptk. 6:436. § értelmében csak a nyilvánvalóan visszaélésszerű vagy rosszhiszemű fizetési felszólítás nem válthat ki joghatást, a jelen esetben ilyen mentesülési ok azonban nem merült fel. A garanciavállalásban rögzített feltételek a keresetlevél benyújtásakor fennálltak, a felperes ennek megfelelően élhetett a fizetési felszólítással.

[98] Az ezt követően a peres eljárás során 2020. november 11-i dátummal I. rendű alperes által írásban bejelentett garanciavisszavonás már hatálytalan volt, hiszen az a fizetési kötelezettség megnyílt után került kiadásra. Megjegyzi továbbá az ítéltábla, hogy a határozatlan időre vállalt garanciának felmondással történő megszüntetésére csak a garanciavállalást követő 3 év elteltével ad lehetőséget a Ptk. 6:437. §-a, akkor is csak 3 hónapos felmondási idő betartása mellett. Az I. rendű alperes tehát nem jogalap nélküli gazdagodás címén, hanem a hatályos garanciavállaló nyilatkozatára tekintettel köteles a perrel érintett faállományra megkötött adásvételi szerződésben rögzített vételár összegének felperes felé történő megtérítésére. Fizetési kötelezettsége a vele közölt felperesi felszólítással vált esedékessé, így a késedelmi kamatfizetési kötelezettsége is ehhez igazodik.

[99] Az ítéltábla a Pp. 369. § (3) bekezdés c) pontjában biztosított felülmérlegelési jogkörrel élve, a Pp. 383. § (2) bekezdése szerint az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintve, megfellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatta és mellőzte a II. rendű alperes 99 060 000 forint és ennek késedelmi kamatában, valamint elsőfokú perköltségben való marasztalását azzal, hogy a II. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetet – jogalap hiányában – elutasította, továbbá az I. rendű alperes törvényes késedelmi kamatfizetési kötelezettségének kezdő időpontját 2020. augusztus 26. napjára módosította. Az I. rendű alperes marasztalásának jogalapját illetően pedig kiigazította az elsőfokú ítélet jogi indokolását.

[100] A Pp. 83. § (1) bekezdésére figyelemmel kötelezte a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a II. rendű alperesnek 5 000 000 forint első- és másodfokú eljárási költséget. Az első- és másodfokon ellátott alperesi jogi képviselőt kapcsán felmerült ügyvédi munkadíj összegét a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (1) bekezdés, valamint (2) bekezdés b) pontja alkalmazásával, továbbá a (5) bekezdés figyelembevételével határozta meg, a pertárgyértékhez igazodóan és a kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányban. A költségtérítés magában foglalja a lerótt fellebbezési illeték II. rendű alperesre jutó arányos részét is.

[101] Az ítéltábla Pp. 83. § (1) bekezdése alapján az eredménytelenül fellebbező I. rendű alperest kötelezte, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 2 000 000 forint másodfokú eljárási költséget. A felperes eredményes jogi képviselőt kapcsán felmerült ügyvédi munkadíj összegét a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (1) bekezdés, valamint (2) bekezdés b) pontja alkalmazásával, továbbá a (5) bekezdés figyelembevételével határozta meg, a pertárgyértékhez igazodóan és a kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányban.

Szeged, 2022. november 10.

Dr. Hámori Attila s.k.
s.k.

Dr. Dobler László s.k.

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet

a tanács elnöke

előadó bíró

táblabíró